

תזכיר על הכותל מאת המקובל הרב שמעון צבי הורוויץ זצ"ל

ממייסדי וראשי ישיבת המקובלים 'שער השמים'

הרב שמעון צבי הורוויץ נולד בלידא ביי"ב בסיון תר"ל לרב מאיר לייב קמינצקי מווילנה תלמיד הרב יצחק מוולוז'ין. הוא למד בתלמוד תורה ובישיבה בחסות אביו, ובגיל בר מצווה נסע ללמוד בישיבת רמיילס, שם למד בסתר ספרי קבלה ב"ספריית שטראשון". בשנת תרמ"ז עלה לארץ ישראל לירושלים ולמד תורת הנגלה בישיבת 'עץ חיים' בראשות הרב שמואל סלנט, ותורת הנסתר בישיבת המקובלים 'בית אל', בראשות הרב ששון בכר משה פרסיאדו. הרב הורוויץ נהג בענווה גדולה כלפי כל אדם והיה רגיל בסיגופים שונים מחמת האבל על חורבן בית המקדש והגלות. על כמיהתו הגדולה לישועה ראו ברשימה מרתקת ממנהל ספריית הרמב"ם הרב אבישי אלבוים: "[מחשבי קיצין וצופי הישועה](#)". הרב הורוויץ נפטר לבית עולמים ביום השני של ראשיהשנה תש"ז, במושבה מוצא, בה נהג להתבודד בכל ראשיהשנה, ומנוחתו בהר הזיתים.

ישיבת 'שער השמים' נוסדה בירושלים העתיקה בשנת תרס"ו, בידי הרב חיים יהודה לייב אוירבך (אביו של מרן הגרש"ז אויערבאך) והרב שמעון צבי הורוויץ. מבנה הישיבה נהרס כליל במלחמת השחרור והישיבה עברה לעיר החדשה. בנשיאות הישיבה בשנותיה הראשונות עמד הרב הראשי לישראל הראי"ה קוק "ככהן בבית ה' וכו' משפיע אור תורה וקדושה בישראל וכו' רבנו מכהן כהונת ראש בהיכלה" (עי' אגרות לראי"ה, מהד' תשי"ג סי' קג; ושם קז). הרב קוק כתב מספר מכתבי חיבה ותמיכה בישיבה, בין השאר כתב עליה ועל ראשיה: "הישיבה הקדושה שער השמים שהיא ישיבה מפוארה שהרבה ת"ח מצוינים בנגלה ובנסתר ובעבודה יושבים בה בשקידת תוה"ק, והגבאים והמנהלים שלה הם ג"כ ת"ח מצוינים גדולי תורה ויראה... והרבנים ר' חיים לייב אויערבאך ור' שמעון הורוויץ שליט"א הם גדולים בתורה כל אחד בבחינתו בגדלות מיוחדת, הרב הגאון ר' ח"ל אויערבאך בנגלה וגם בנסתר, והרב הגדול המקובל ר' שמעון הורוויץ בנסתר בחכמת הקבלה וגם בנגלה, והם שניהם ידידי ובאי ביתי וחביבים עלי מאוד" (אגרות הראיה ד מהדו"ק עמי רמה-רמו; ע"ע אגרות הראיה, תיד, אישכ, אישכא, כרוזי הראיה כט, ועוד).

בשנת תר"צ, לקראת הדיונים של **ועדת החקירה הבריטית על הכותל-המערבי**, שקמה בעקבות פרעות תרפ"ט, ובפניה הופיעו הרבנים הראשיים לישראל ונציגים מהיישוב היהודי והמוסדות הציוניים, הכין המקובל הרב הורוויץ 'תזכיר' בכתב ידו עבור יו"ר הוועד הלאומי יצחק בן-צבי, כדי שישתמש בו בעת הויכוח עם ועדת החקירה כנגד טענות הערבים. לתזכיר הצמיד את הפתק הבא:

אבקוב האגון הכבוד מרן/ צבי ה"ו
 יואל על האגון אצ"ל יד כותל המערבי ליהודים
 ופנימה ליה" חומר טוב ברצון ויכוח עם ועדת החקירה
 כנגד הערביים הראשיים וכתב לטובור טענותיהם
 ולאו"ם ופניה מאת יצ"ו
 רבי שמעון צבי הורוויץ

הקרן למורשת הכולל המערבי

חקירה

עלענין הכולל המערבי שמוחזקים לתפילות ישראל מכמה מאות שנים דור אחר דור. ועיין במדרשרבה שירהשירים עלפסוק (ב, ט): "הנה זה עומד אחר כתלנו" וכו', כי נשבע הקב"ה שהכותל מערבי יעמוד ויתקיים עד ביאת המשיח.

ראשית, עיין בספר אליה רבא פרק ל (אות ו) וזרלשונו: פעם אחת נכנס רבי נתן לבית־המקדש ומצאו חרב, וכותל מערבי¹ עומד. אמר: מה טיבו של כותל זה, שלא נחרב? ורצה לידע בבירור ובמופת שהשכינה לא זזה משם, שלכן לא יכלו להחריבה. אמרלו אחד: אני אראך. מיד נטל טבעת אחת ונעצה בכותל ההוא, והיתה הטבעת הולכת ובאה, לימין ולשמאל.

וכתבו המפרשים לפי שהכותל היה מתנענע ומזדעזע מאימת השכינה שלא זזה משם, ונענוע הכותל עצמו לא היה ניכר לעיניים לפי שהכותל קבוע ונענוע שלו מעט, אבל הטבעת שהיא קטנה ומטולטלת ותלויה בכותל היה נענוע הרבה וניכר לעין, וכן הוא בחוש הטבע, דוגמא שמצינו בגמרא (בבא־בטרא דף כו ע"א) כדנייד נכתמא אפומיה דחצבא, עיירשם². וכיון שראה רבי נתן במופת עין שהשכינה לא זזה מכותל מערבי היה מדבק מחשבתו למעלה בדביקות נפלא כדרך הצדיקים וכו' עד שראה את הקב"ה בוכה וכו' וקבע שם מקום להתבודדות.

עוד ידוע לנו מרבי יהודה הלוי, שהלך שם לתפילה ולהתבודדות.

ובספר 'עמק המלך', שהיה קרוב לזמן רבינו האריז"ל, מביא שם מעשה מהרבי־הקדוש אברהם הלוי זצ"ל, שהיה חולה גדול ושלח לו רבינו האריז"ל לכותל מערבי להתפלל ותיכף נתרפא. עיין שם דף קט ע"ג. ובדף קי"ו ע"ג כתוב לאמר [?]: ולולא תפילת אנשי ירושלים שהם מתפללים לפני כותל מערבי בבכי ובתחנונים לא היה העולם קיים חסוֹשלוֹם, ועליהם נאמר (עובדיה א, יז): "וַיְבָרֵךְ צִיּוֹן תְּהִי פְּלִיטָה", עיירשם.

ועיירעוד בזהההקדוש פרשת משפטים דף קטז רע"א בענין כותל מערבי, שהוא תל שכולם פונים בו ושם מתבסמים כל הדינים ומתערבים שם כל כוחות הקדושה, ומקום זה הוא מקודש לתפילות הייב שבטים שבטי י"ה. וכמבואר בספר־הקדוש 'שערי גרעון' באות כ' בענין סוד כותל מערבי באורך.

ועיירעוד באורך בספר־הקדוש 'אור צדיקים' מהמקובל הקדוש ר"מ פפרוש זצ"ל מתלמידי האריז"ל, גם שם הובא המעשה מהקדוש רבי אברהם הלוי ז"ל כנזכר לעיל, עיירשם פרק יז.

ועיירעוד בענין קדושת כותל מערבי מהסופר מסעות רבי בנימין מטודעלע, שהיה בשנת ד' אלפים תתקל"ג, בדף ו ע"ב באורך, איך ששם באים כל היהודים להתפלל לפני כותל מערבי, עיירשם. ומביא שם המנהג שהיהודים כותבים שם על הכותל.

ועיירעוד מענין עתיקות ירושלים וכותל מערבי בספר 'שערי ירושלים' ו'חיבת ירושלים' ובספר הגדול 'שער החצר', שמביא שם תרי"ג מעלות על ירושלים וארץ־ישראל.

¹ לפנינו הלשון: "וכותל אחד עומד", אמנם בפירושו ישועות יעקב שם כתב: "זה הוא כותל המערבי שלא יכלו להחריבו, לפי שלא זזה השכינה משם".

² כן פרש"י שם: "שאם יניחו כד על חומה וכסויה עליה ינוע הכיסוי מחמת הרעדה".

ובספר 'שם הגדולים' להרב חיד"א ובספרהקדוש 'טוב הארץ' מהמקובל ה"ג מהר"ן שפירא ז"ל, ובספר 'חסד לאברהם' בעניני ירושלים המיוחדים לישראל. ושם מנהר ז' והילך, במענין שלישי, עין הארץ דף כב ע"ב, בענין תיקון הקדושה בישיבת ארץ-ישראל.

ועיין עוד במדרשתלפיות (לבעל הישבט מוסר') אות י' ענף יבוס י דף רכח ע"ב, עיין שם³. ובענף ירושלים דף רנה ע"ב ד"ה 'בנה בניתי בית זבול', למטה בהג"ה ד"ה 'אמ"ה נ"ל שנקרא ירושלים כו"', עיין שם⁴.

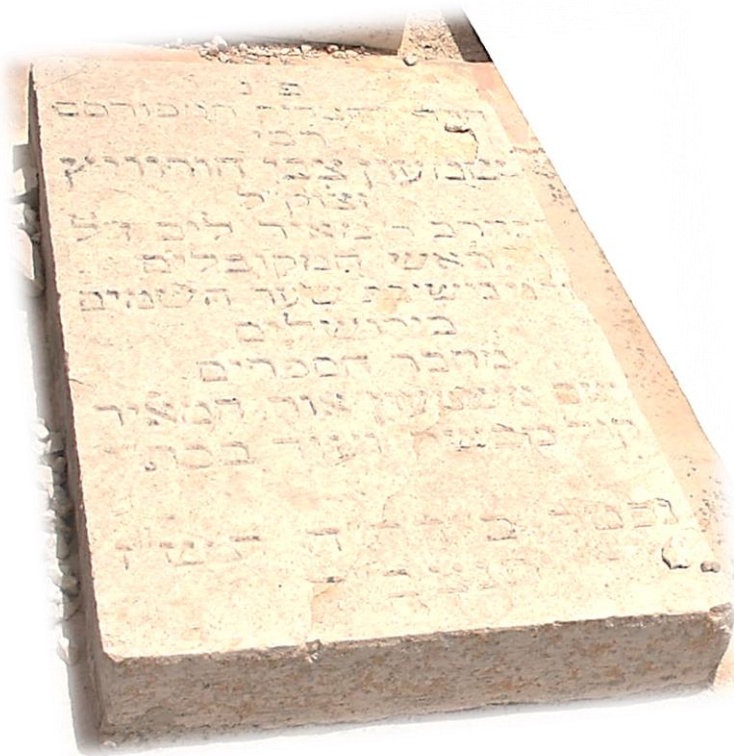
ועיין עוד בספר 'אלה מסעי' מהגאון ר"מ חגיז ז"ל מדף יב והלאה באורך.

העיקר ראוי לאחינוביתישראל ולסוכנות כו' וכו' לתבוע כולם בפה אחד ובדעה אחת משפט היושר והצדק, עלפי התנ"ך הקדוש, אשר ממשתלנו כו' מתפאר שמאמין בה. יתבוננו בכל מקום הקודש שבתנ"ך, הן מהר הבית שקנה דוד המלך ע"ה מארונא היבוס י בכסף מלא שקיבץ משבטי ישראל, וכן מערת המכפלה שקנה אברהם אבינו ע"ה מעפרון בכסף מלא, וכהנה וכהנה, והרשעים הפראים לקחו ממנו בגזל שלא בצדק ולא ביושר, ונתקיים בנו 'תַּחַת עֶבֶד פִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה פִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ' (ע"פ משלי ל, כב-כג), יורה ה' וישפוט ויגמור בעדינו לטובה למען שמו הגדול.

הצב"י שמעון הורוויץ,

בעמ"ח קול מבשר

ר"מ דישיבה הק' שער השמים

³ מביא המדרש שדוד המלך ע"ה כבש חומות ירושלים הבצורות שנבנו על ידי יבוס, שהיה מזרע אבימלך. לא מצאתי שם מפורש מענין "הכותל המערבי". ואמנם בלמעלה מעשר מקומות אחרים בספריו עוסק ה'שבט מוסר' בענין הכותל המערבי והשראת השכינה בו, כפי שהבאנו בס"ד בילקוט אוצרות הכותל המערבי שתח"י.

⁴ מדבר שם דברים נשגבים על ירושלים של מעלה המכוונת כנגד ירושלים של מטה, ועל סילוק השכינה והיותה עם ישראל בגלות, ובטחון הגאולה ועוד. אך לא מצאתי שם במפורש מענין "הכותל המערבי".